

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Tractatvs II. De beneficijs Ecclesiasticis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

LIBER QVARTVS.
TRACTATVS SECVNDVS.

De

Ecclesiasticis beneficijs.

C A P. I.

*De notione & definitione beneficij Eccle-
siastici.*

Beneficium dici solet omnis gratuita concessio siue gratia principis, ea propter Ecclesiastica præbenda beneficij nomen sortita est, quia licet ab Ecclesiæ Prælati ex officio conferenda sit, nemini tamen in particulari stricto iure debetur, sed est gratuita concessio siue gratia.

¹ Hinc definitur: Ecclesiasticum beneficium est ius perpetuum recipiendi redditus ex bonis Ecclesiæ, ratione spiritualis officij Ecclesiastica autoritate constitutum. Dicitur ius perpetuum, quia legitime collatum non potest auferri nisi graui de causa.

Deinde vt excludatur commendata temporalis, quippe quæ non datur in titulum, nec tribuit ius siue dominium beneficij, sed solum administrationem ad tempus, excluditur etiam vicaria temporalis & non collatiua.

² *Ex bonis Ecclesiæ.* Nam bona Ecclesiastica immobilia sunt vniuersitatis; Administratores autem sunt Episcopi, alijque Prælati ordinarij. *Ratione spiritualis officij.* Nam omne beneficium datur propter officium.

NB. In beneficio Ecclesiastico duo iura conside-

randa

anda: primum simpliciter ac per se spirituale videlicet ius officij siue potestas exercendi, ministerij spiritualis, quatenus id ministerio Ecclesie competit, & ius secundum se precise spectatum, temporale est videlicet ad percipiendum redditus Ecclesiasticos. Sed quatenus hoc ius consideratur respectiue seu vt annexum spirituali officio, eatenus spiritualitatem quandam per accidens participat.

Hæc duo iura spirituale & corporale possunt separari vt aliquis habeat V. C. Canonicatum alicuius Ecclesie, & nullos præbendæ redditus accipiat, non enim præbenda Canonicum facit, sed Collatio iuris spiritualis facta ab eo, qui potestatem habet.

Legitima autoritate constitutum iuxta reg. i. in 6. Beneficium Ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtineri. Canonica autem institutio seu collatio iuris beneficalis dicitur, quæ ab Ecclesie prælato fit secundum formam & modum à sacris canonibus præscriptum. Quare excluduntur capellanæ non collatiuæ.

NB. Reges & Principes laicis beneficia conferentes faciunt id ex speciali priuilegio & quasi delegatione Papæ non iure ordinario.

NB. Præterea tamen in alijs causis si reus ante litem contestatam contumaciter absit, actor in possessionem bonorum vel iurium de quibus contendit mitti iudicis autoritate soleat, ac lite non contestata non procedatur; tamen in causa beneficiaria petitorum mittendum non esse in possessionem beneficij ob contumaciam.

Adversarij: sed ius Actoris examinandum, & iuxta illud sententiam ferendam esse, si periculum in mora sit, ne alioquin causâ non examinata sine titulo

lo siue institutione canonica vitiosus ingressus ad beneficium accedat.

C A P. II.

De Origine & institutione Ecclesiasticorum beneficiorum.

1 **I**N primitiua Ecclesia fideles prædia sua vendebant & precia eorum liberè Apostolis afferebant vt et inde Diaconorum manibus singulis distribuere, pro cuique opus erat. Postea vero prouisum fuit impedire, vt Ecclesia bona immobilia etiam possideret, ex quorum redditibus annuis ministrorum sustentationi perpetuò prouisum esset, iuxta morem veteris Testamenti Num. c. 35.

2 Olim clerici in multis locis nihil proprij possidentes ex communibus Ecclesiarum redditibus alebantur, vnde Canonici id est Regulares dicti sunt, quia in communi viuentes ad certam viuendi normam adstringebantur, erantque collegia clericorum ædificata præfixo titulo V. C. Sanctæ Crucis. S. Stephani &c. Nec vllus in Clericorum numerum ac ordinem admittebatur, nisi sub titulo alicuius sacre ecclesie sustentationem haberet. Quod adhuc hodie obseruatur, vt nemo ad maiores ordines sine titulo sustentationis admittatur, alioquin Episcopus de suo interim prouidere debebit, donec aliquem beneficij titulum consequatur.

Quod si clericus ex patrimonialibus sufficientem sustentationem habeat potest etiam sine vlllo alio titulo ordinari.

Quadrupartita est Ecclesiasticorum proventuum diuisio, prima pro mensa Episcopi; altera pro fabrica, terti-

sa, tertia pro pauperibus & peregrinis quarta mensæ capitulari relicta, ut ea inter Canonicos & Clericos pro singulorum meritis distribuatur. Itaque hæc est origo Ecclesiasticorum beneficiorum ius, inquam, tributum Episcopo, alijsque clericis propter officium & obligationem suam percipiendi certam portionem reddituum ex Ecclesiæ prædijs &c. Unde certum est ipsorum prædiorum siue immobilium bonorum dominium non ad beneficiatos transire sed manere penes Ecclesiam.

C A P. III.

Utrum beneficiati sint veri Domini Ecclesiasticorum reddituum.

Bona Clericorum alia sunt patrimonialia (quæ ipsi ex hæreditate, arte, donatione obveniunt de quibus ut veri Domini possunt disponere) alia sunt bona quasi patrimonialia (quæ à fidelibus offeruntur Ministris tanquam stipendium laboris obmissas, Sacramentorum administrationem, funerals, nihil obstante, quod Clericus alios redditus habeat & hæc æquiparantur patrimonialibus. Nam ministri Ecclesiastici cum stipendium accipiant, non debent esse deterioris conditionis, quam alij officiales ut Iudex Tabelliones, *Dignus enim est operarius mercede sua* Luc. 10. At ministri seculares habent dominium stipendiorum suorum; Ergo) Alia bona sunt Ecclesiastica (quia secundum originem suam ad Ecclesiam pertinent, sed ab Ecclesia postea Clericis peculiari-ter deputatæ sunt, tanquam beneficium ob spirituale ab eis præstitum officium atq; de his est quæstio.

Bona siue redditus Ecclesiastici quatenus benefi-

Xx 2 ciatis

ciatis secularibus ad honestam sustentationem necessarij sunt pleno iure ad ipsos pertinent, adeo vel si quid sibi propria parsimonia ex victu detrahant, de eo disponere possunt dando V. C. Consanguineis, quæ vera sunt, etiamsi beneficiatus bona patrimonialia habeat probat: 1. Cor. 9. Quis militat suis stipendijs vnquam. Sed Clericus beneficiatus licet patrimonialia habeat, tamen operarius est. Ergo ex iustitia debetur ei stipendium.

NB. Nomine stipendij necessarij ad honestam sustentationem comprehenduntur etiam ea quæ ad familiam beneficiati pertinent ad hospitalitatem exercendam erga peregrinos & consanguineos ad honestas meritationes; insuper etiam æstimandi sunt labores extraordinarij.

- 3 Beneficiati reddituum Ecclesiasticorum Domini fiunt non absolutè sed cum onere annexo, vt quæ superflua sunt, pauperibus, vel in alium pium vsus erogare ex iustitia obligati sint, quod Domini sint superfluum patet, quia absentibus subtrahuntur redditus. Ergo si præsentibus sunt comperant dominium reddituum, Deinde non vouerunt paupertatem, ergo sunt capaces, Ecclesia autem non reddit eos incapaces: Quod autè superflua ad pios vsus dare debeant, patet SS. canonib. & cõmuni sententia DD Deinde notũ est ex sacris Can: Si beneficiati superflua ad pios vsus expèdunt peccare eos mortaliter, tali autem obligatione potest proficisci ex lege charitatis, ergo oritur ex iustitia propter annexum onus superflua in pios vsus erogãdi; accedit etiã auctoritas Cõcil. Trid. prohibētis, ne ex redditib. Ecclesiæ cõsanguineos ditare studeant, excipe si consanguinei sint pauperes & nisi aliæ longe grauiore aliorum necessitates occurrant.

Bene-

Beneficiatus ex redditibus Ecclesiasticis suos filios etiam spurios alere tenetur si indigeant, & ipse patrimonialia bona non habeat, quia *dos succedit loco alimentorum*. Excipe nisi liberi sint in obsequio parentis.

Beneficiatus licet patrimonialia bona habeat, potest ex bonis Ecclesiasticis filio subministrare sumptus ad studia literarum. Ratio, quia cum pater non teneatur filio suo præstare sumptus maiores, qui requiruntur ad studia, sequitur talem filium si propria bona non habeat revera esse indigentem, ideoque ex bonis Ecclesiasticis sumptum ipsi ministrari posse.

Clerici testari de redditibus Ecclesiasticis ad pias etiam causas iure communi prohibentur. Ratio, quia redditus superflui post mortem debentur Ecclesie unde profecti sunt. Minutiora tamen in remunerationem beneficiorum famulis V. C. testamento relinquere possunt, maiora etiam si debita sint obliqua, quæ nisi præstarentur actio negotiorum gestorum intentari possit; At verò de bonis patrimonialibus possunt testari si tamen intestati decedant & nullos habeant consanguineos succedit Ecclesia.

Consuetudo, ut Clerici de bonis Ecclesiasticis testentur ad causas profanas non videtur esse iusta neque approbata sed tantum toleratur; Nam consuetudo, quæ legi naturali ac diuinæ repugnat corrupte laudanda est: Tales autem est hæc: Ergò: Nam omnes DD. fatentur beneficiatos mortaliter peccare si ecclesiasticos redditus superfluos in usus profanos expendant. Ergò etiam si mortis causa de ijs disponant peccant mortaliter. Aliud verò est sentien-

dum de consuetudine testandi ad causas pias & in remunerationem meritorum, quæ Ecclesia à beneficiato & consanguineis eius accepit. Toleratur tamen consuetudo testandi ad profanas causas in Germania, quia facile aboleri non potest; non verò ut bona & laudabilis approbata est cum sacris canonibus & primæ ut dixi beneficiorum institutioni-
pforumque fundatorum voluntati prorsus repugnet.

8 Beneficiatus nec merus usufructarius est, nec propriè usufructuarius s comparatione honorum stabilium, ex quibus redditus percipit: nam usufructarius solum potest capere fructus necessarios ad usum quotidianum, beneficiatus autem tum in suos, tum in alios usus pios dum vivit disponere non prohibetur, minus autem homo beneficiatus, qui usufructuarius, quippe non potest is disponere post mortem fructus, secus usufructuarius.

9 Donatarij, legatarij & hæredes non possunt accipere aut retinere quod ipsis ex Ecclesiasticis superfluis redditibus relinquatur, nisi pauperes sint; Ratio, si enim redditus Ecclesiastici superflui ex naturali iustitiæ lege in pium aliquem usum erogari debeant, quia in tali onere ac tacito pacto à fidelibus profecti sunt, sequitur, si eos alius titulo donationis aut legati accipiat in conscientia tutum non esse sed restituere obligatum. Quia tamen prior sententia ob DD. auctoritatem probabilis est, ideo plurimi eam in praxi bona fide sequuntur, ad causas pias donare non est dubium & plerumque bona relicta à beneficiato censentur propria parsimonia collecta de quibus per consuetudinem disponere possunt.

10 Fructus pendentes tempore mortis aut renun-
ciationi

tionis beneficiati partim ad ipsam, partim ad successorem spectant pro rata parte anni, quia beneficiarius (qui non est proprie usufructuarius neque fideicommisso proprie grauat) quam optimè stipendiario comparatur, sed stipendiarius & quicumque pro opere præstandi solarium annuum habet id, & vel hereditibus eius debetur secundum proportionem temporis anni, quo officium suum præstitit. Ergo id similiter de beneficiario dici potest, pensionarius enim accipit pensionem instar alimenti, ergo secundum proportionem temporis anni, in quo vixit, debetur illi portio pensionis. Deinde argumentum huius assertionis sumitur ex l. diuortio ff. soluto matrimonio lucrante præcedente fructus in fundo dotali secundum proportionem temporis. Eadem ratio est de beneficiario moriente.

Regulares beneficiati plenam suorum reddituum administrationem habent à SS. Canonibus concessam. II

C A P. IV.

Quotuplex sit beneficium Ecclesiasticum.

Beneficium aliud est seculare (quod Clericis secularibus competit. Aliud regulare, quod regularibus addictum est: Nam beneficium regulare non potest conferri Clerico seculari neque vice versa. Excipe nisi Monachus eligatur ad Episcopatum vel aliam Prælaturam secularem. Item cum licet Prælati potest Monachus fieri Vicarius Episcopi tamen tabulis retentis.

Canonici regulares sine dispensatione Papæ ad Parochiam non possunt promoueri.

Si conuentus Regularium deficiat reformari debet per religiosos eiusdem ordinis si fieri potest; seculus per alios religiosos. Clericorum secularium

collegium potest ad statum regularem reformari etiam ip[s]is inuitis, si inhonestè ibi vixerint.

Porro omne beneficium censetur esse seculare nisi constet vel probetur esse regulare, probari autem potest ex literis fundatorum vel ex continua quadraginta annorum possessione.

- 4 Beneficium aliud est duplex (quod aliquam eminentiam, dignitatem & iurisdictionem habeat Papæ, V. C. Episcopi, quorum ordo quadripartitus est sunt enim Patriarchæ, Primate, Metropolitan, Archiepiscopi, Episcopi, Cardinales etiam hoc habent. Quædam verò beneficia sunt media, vt reliquæ dignitates, Personatus & officia Abbatæ, prælaturæ, Archidiaconatus id est vicariatus generalis.

Dignitas est eminentia cum iurisdictione fori externi coniuncta.

Personatus verò est eminentia sine iurisdictione fori externi.

Officium est administratio sine iurisdictione fori externi cuiusmodi sunt Custos, Archipresbyter id est Decanus, Parochus censentur habere beneficium duplex. Aliud beneficium est simplex, quod nec specialem præminentiam nec iurisdictionem nec administrationem habet V. C. Canonicatus, Capellania, altare.

- 5 Aliud beneficium est titolare (quod in titulum perpetuum confertur, & sine iusta & graui causa auferri non potest, aliud est manuale, quod in titulum quidem confertur, sed reuocabiliter, quia ad nutum Prælati auferri potest V. C. Prioratus, officium Custodis, Sacristæ siue Thesaurarij; Loquor de priore, qui est sub obedientia Abbatis; Alias prior conuentuales perpetuam dignitatem obtinet nec potest remoueri ob debitum. Capel-

Capellania non est propriè Ecclesiasticum, quia non est perpetua, sed manualis.

Capellaniæ aliæ sunt temporales & non collati-
uæ, videlicet quæ sine auctoritate Episcopi, quam-
uis in perpetuum institutæ sunt, vt à fundatore eius-
que hæredibus conferantur, & tales Capellaniæ pro-
priè non sunt beneficia, sed merè temporalia stipen-
dia Sacellanorum: Aliæ verò Capellaniæ, quæ au-
thoritate Episcopi institutæ sunt collatiuæ & spiri-
tuales, ideoque propriè dicta beneficia, quamuis ad
nutum Episcopi vel patroni auferri possunt: hoc e-
nim ad accidentalem tantum beneficiorum differē-
tiam spectare videtur, spectato tamen iure commu-
ni beneficia secularia censentur esse perpetua, regu-
laria verò manualia seu reuocabilia.

CAP. V.

*De obligatione annexa beneficio recitandi
horas.*

Beneficiari si horas Canonicas intermittūt post
sex menses à beneficio obtento ad fructuum re-
stitutionem obligantur, iuxta Concilium Lateranē-
se & Bull Pii V. Intra illos sex menses peccant tamen
mortaliter. Et descendit hæc obligatio restituendi
vel Ecclesiæ vel pauperibus ex iure naturali, quia
beneficium datur propter officium, ideo quasi sub
conditione præstandi officii secundum datum ob-
causam, causâ inficiatâ iure repetitur.

NB. Si quis annuū habeat 365 aureos, debet pro
vnius diei horis omissis restituere vnum aureum,
dimidium aureum ob omissum matutinum & lau-
des, quod si ipsemet negligens sit pauper, potest sibi
applicare

Xx 5

applicare id, de consilio confessorii aliud tamen opus exercendo pro fundatore.

2. Hæc fructuum restitutio præcisè fieri non debet pro rata omissionis officii ac temporis, sed quatenus redditus beneficiarii dantur propter officium canonicum, non item propter alias obligationes v. c. Parochiales; nam Parochus negligens horas unius diei non tenetur restituere fructus totius diei, sed solum secundum proportionem. Quod si fructus beneficii non superant iustum vitæ stipendium v. c. Parochus annuò habeat 350. Rhen. florenos ad nihil restituendum tenebitur, si horas negligat. Et Capellanus annuò habens 200. florenos, quia credibile est, quod Concil. Lateran. noluerit eo casu imponere obligationem restituendi fructus beneficii ob neglectum officium cum spectato iure naturali nulla omninò incumbit obligatio restituendi, ut qui in nostro casu Parochus iure naturæ ad nullam restitutionem obligatur ad officium Cano. neglectum; Nam ob alia officia diuina redditus omnes debentur parochis, ergo nihil restaret ob horas neglectas restituendum.

NB. Si pater redditus filii beneficiati accipiat & auferat, filius est liber ab obligatione restituendi & recitandi.

3. Solus titulus beneficii non inducit recitandi obligationem, sed requiritur etiã possessio, ratio: quia nec dum talis perfecte est beneficium consequutus, & multa impedimenta occurrere possunt ut prouisus beneficii possessionem nunquam accipiat aut saltem eius temporis fructus non percipiat, vel quia ipsi non debentur vel aliquo colorato quæsito titulo denegantur.

NB. Qui

NB Qui beneficium sine iusto titulo possidet interim dum fructus percipit ad recitationem horarum tenetur; ratio, quia cum beneficiatus comoda & fructus sibi usurpet, iustitia postulat, ut officium & onera quoque subeat. *Non enim decet, quod inuasor, eo qui iuste ingreditur, privilegio gaudeat potiori.* Quod si iuste quis beneficium possidet, sed lis est et fructus, sequestrantur, tunc, si certo sperat se causam obtenturum, tenetur recitare.

Si beneficiatus sine culpa sua nullos redditus accipiat, nec postea accepturus est ad recitandum non obligatur. V. C. si quis est in carentiis adeò ut nihil illi detur, aut hostes fundus omnino deuasârunt; ratio, quia beneficium non habet secundum omnem effectum, quando quidem beneficium est ius percipiendi fructus: nec obstat annus gratiæ, nam ille institutus fuit, cum experientia doceret, multos canonicos ære alieno gravatos sine pecuniis mori, ut neque honeste eorum corpora sepeliri possent, quod in Ecclesiæ contemptum cedere videbatur. Quare cum redditus huius anni ex mensa Capitulari desumantur, & antiquis Canonicis detrahi soleant, ideo de iis perinde atque de aliis redditibus suis post mortem suam disponere se posse arbitrantur.

Iusta potest esse consuetudo beneficia valde tenuia conferendi sine horarum obligatione, quia cum lex Ecclesiastica respectu horum beneficiorum mere positiva sit, potuit per contrariam consuetudinem aboleri, & si Ecclesiæ consuetudo non imperat prouisis orandi officium, non censentur vera esse beneficia, sed pensiones aut prebendæ, quæ non ratione officii spiritualis

alis, sed aliam ob causam conferri solent. Quod si mos sit tenuia beneficia conferendi cum obligatione orandi, omnino prouisi obligantur, quod si reditus omnes pereant vel ad eò minuantur, ut non sufficiat ad sustentationem, non tenentur pro eo tempore beneficiales ad horas, Excipe nisi sit in maioribus ordinibus.

- 6 Præstimonia (portiones quæ ab Ecclesia suis redditibus abstrahuntur & Clericis studiosis assignantur) si in perpetuum titulum dantur, & verè Ecclesiastica beneficia sunt ad canonicum officium obligant, quia talis præstimonia omnia habet communia cum veris beneficiis idè obligant iuxta constitut. Pii. V. Præstimonia verò, quæ solum ad tempus dantur studiosis, vsque ad sacerdotium non induunt obligationem horarum, cum non sint beneficia Ecclesiastica sed stipendia.

NB. Beneficia manualia obligant ad horas, quia sunt verè beneficia si autoritate Ecclesiastica conferantur.

- 7 Commenda est duplex: Perpetua (quæ constituitur in vtilitatem personæ, quæ re æquiparatur beneficio, cum habeat vim & effectum tituli, solet dari à Papa. v. c. Si Clerico non professo beneficium regulare commendetur & vice versa.) Temporalis commenda (datur in Ecclesiæ vtilitatem ut interim beneficium à Commendatorio administratur, donec persona idonea instituat, quæ commenda v. c. Ecclesiæ Parochialis à Episcopo data durare non debet ultra 6. menses. His positis dico commendam perpetuam siue titularem obligare ad horas; ratio quia omnes effectus beneficii participat: Commendatarius temporalis non obligat, quia solum custodiæ suæ admini-

administrationem beneficii tribuit nō plenam tantum de fructibus percipiendis.

Vicarii alii sunt perpetui (non amobiles sine iusta causa iure expressâ, & hi tenentur ad horas, quia censentur esse veri beneficiati quandoquidem omnes effectus & proprietates beneficii vicariæ perpetuæ conueniunt. Vicarii seculares possunt præfici Ecclesiis parochialibus annexis collegiali ad nutum amobiles, tanquam Vicarios manuales (tales sunt nostri Sacellani) Monachi tamen de licentia Abbatis cum ab Episcopo approbati sunt, possunt per consuetudinem præfici parochiis suo monasterio annexis, & tales vocantur obedientiarii.) Vicarii alii sunt temporales, qui ad tempus constituuntur, v. c. ob absentiam, infirmitatem &c. beneficiati & tales ad horas non obligantur cum nullum ius seu titulum beneficii habeant; Excipe nisi Vicario plena administratio beneficii cum consensu Episcopi committatur, vel Parocho infirmo perpetuus vicarius assignetur.

Coadiutor beneficiati præsertim qui à summo Pontifice instituitur, cum futura successione ratione huius muneris sui non adstringitur ad horas, tū quia beneficium nondum habet, tum quia ratione vnus beneficii duo non obligantur ad recitandum, cum igitur principalis dum ei administratio beneficii relinquatur, recitare teneatur, sequitur Coadiutorem immunem esse, licet ratione beneficii propter labores illi aliquid detur. Quod si perpetuo instituantur cum spe successionis & beneficiati sint amentes, ipsi tenentur ad horas. Interim necesse est, omnes in maioribus ordinibus teneri ad horas, etsi sine onere restituendi eas intermittant.

CAP.

- 1 **R**esidentia est assiduitas commorationis in loco beneficii causa seruitii Ecclesiastici personaliter præstandi, unde Clericus, si nunquam eat ad chorum non censetur residere, quia frustranea est eius residentia, quippe effectu & fine suo carens. Nilominus recte ait Nauarra. *Aliud esse residere, aliud interesse.* Quare licet Canonicus interdum negligat præsentias, non tamen amittit fructus residentia & canonicus, qui intrauit residentiam, licet peccet negligendo diuina officia, non tamen cæsetur periuus, modò interdum se sistat & ad Capitulum veniat, tunc enim residentia non omnino caret fine suo.
- 2 Spectato iure communi omnia beneficia ad residentiam obligant, constitutio Concilii Trid de officiis diuinis à Canonico personaliter persoluendis cantando ~~ita~~ non est recepta in multis locis Germaniæ, ita nec consuetudo residendi in multis locis, modo adsint eo die quo lucrantur, idem nouæ Ecclesiæ, in qua beneficiati sunt.
- 3 Obligatio residendi in curatis est de iure diuina, nam causa obligans Ecclesiasticum curatum ad præsentiam est salus animarum, ideo uti hæc præsentiam exigit pastoris non potest pastor propter commodum suum temporale gregem suam deserere; Excepit nisi æquè utile foret Ecclesiæ parochiali v. c. ut per vicarium legitimè administraretur tunc consideratis circumstantiis cessat obligatio residentia personalis & consuetudo obtinet ut etiam in curatis beneficiis non personaliter resideatur, dummodo per absentiam curati Ecclesia nullum damnum patiatur.

NB Cle

NB. Clerici ad residentiam obligati compelli possunt per censuras etiam, denique per priuationem, dummodo absens prius personaliter citeatur, si id fieri possit alioquin per trinum edictum si nesciatur ubi sit, & expectato trium mensium spacio.

Causae residentiae excusantes sunt Christiana calamitas v. c. causa iuuandi proximum vt lites componantur, vrgens necessitas debita obedientia, euidentis Ecclesiae & Reipublicae utilitas. 4

Occupatus in seruitio Papae, quia seruit Ecclesiae vniuersali, habetur pro residente in Ecclesiae particularis beneficio. 5

Duo Canonici in seruitio Episcopi occupati pro residentibus habentur. 6

NB. Clericus illegitimè absens si nullum damnum illatum Ecclesiae, quia vicarius interim constitutus erat, non tenetur ad restitutionem fructuum ante sententiam.

Episcopis permittitur vt duorum vel trium mensium spacio Parochis verò vt bimestris tantum spacio ab Ecclesiis absint, sine gregis commissi detrimento, vtrum verò ad hanc absentiam parochis opus sit licentia Episcopi, non clarè exprimitur, vnde Nauarr. negat Less affirmat. Securissimum autem est cuiusq; diocesis consuetudinem hac in re sequi. 7

CAP. VII.

De distributionibus quotidianis.

Distributiones (portiones Ecclesiasticorum reddituum quotidie distribui solitae iis beneficiatis qui statutis horis diurno officio intersunt) quotidianas pro omnibus Canonicis horis constitui oportere iuri consonum esse docet Gl.in

Gl.in

Gl. in Clement. tamen in his consuetudo cuiusq; Ecclesiae attendenda.

NB. Trid. Constit. sess. 21. de reform. decernens vt distributiones, si ita tenues sint, vt probabiliter negligantur ex tertia parte prouentum tam canonicatum, quam dignatum separandas & in distributiones quotidianas conuertendas esse, non est vbiq; in praxin deducta.

2. Distributiones praesentibus tantum debentur, exceptis, quos vel infirmitas, vel iusta corporalis necessitas excusat, aut euidentis Ecclesiae utilitas iuxta Constit. Bonif. VIII. ratio, quia distributiones quotidianae proprie institutae sunt diuini cultus augendi gratia, ob praesentiam & frequentiam ministrorum,

3. Beneficiati ob iustam causam absentes extra locum beneficii non accipiunt distributiones v. c. tempore pestis, si autem in loco beneficii commorantes ab officio absint propter Ecclesiae utilitatem vel corporalem infirmitatem recipiunt.

NB. Quod si superior iubeat vt tempore officii horarii in alia Ecclesia sacrificetur, debentur ipsi distributiones, quia censentur abesse in loco beneficii in utilitatem Ecclesiae, imò per consuetudinem (sicut hic Alesaffenb.) debentur distributiones absentibus in negotio Ecclesiae.

4. Qui in Ecclesia duplici beneficio fungitur videlicet praepositus & Can. aequum videtur, ut duplicem distributionem accipiat. Consuetudo tamen in hac retinenda.

5. Distributiones ordinariae fundatorum quas Canonici ob absentiam amittunt, aliis praesentibus accrescere debent, quod si distributionem ex unibus be-

bus beneficiorum propriis proueniant possunt applicari fabricæ.

Vbi consuetudo retinetur, vt Canonici ipsimet in choro cantent, non possunt saltem integras distributiones accipere, si præsentem cantare negligant, quia distributiones non dantur Canonicis ob meram præsentiam, sed præcipue ob seruitiũ, quod est in Ecclesia præstandi; secus est, vbi consuetudo vigeret, vt Canonici substitutos cantores habeant, sufficit eorum præsentia ad lucrandas distributiones dummodo horas priuatim recitent. Ratio: quia in eiusmodi Ecclesiis distributiones Canonicis dantur, non ob canendi officium sed ob moralem præsentiam tantum.

Si Canonicus frequenter & quasi consuetudine absit, vel cum Ecclesia ex ipsius absentia damnum patitur mortaliter peccat & censetur.

CAP. VIII.

De pluralitate beneficiorum.

Beneficia alia incompatibilia dicuntur, alia compatiblea. Incompatibilia sunt ea, quorum singula per se vel iure naturali vel saltem Ecclesiastica constitutione continuam residentiam postulant, vt sunt duo Episcopatus.

Con. Trid. Deinde beneficia vniformia sub eodem recto v. c. Canonici in eadem Ecclesia. Reliqua sunt comparabilia.

Plura beneficia quorum vnum ad honestam sustentationem sufficit naturali iure repugnat (ratio: quia alioquin Ecclesiastici redditus male & inutiliter dissipantur, cultus diuinus imminuitur, nisi talis pluralitas iusta causa cohonestetur eaq; triplici. primo si neces-

Yy

si neces-

si necessitas Ecclesiae postulet. l. v. c. ob penuriam ministrorum Ecclesiae, ob periculum ne haeretici intrudantur: Secundò utilitas Ecclesiae, si vnus solus Reip. Ecclesiasticae plus profuturus videatur, quam plures alii, vt id expedit in Germania Illustres plura habent beneficia ad defendendam Ecclesiam. Tertio est meritorum prerogatiua: causa quod quis velit pijs causis redditus superfluos applicare, si habeat plura beneficia, non est sufficiens, nisi aliqua ex praedictis causis adsit.

- 3 Specialiter prohibitum est, ne quis plura beneficia curata, vel plures dignitates aut personatus obtineat, ratio: quia singula eorum perpetuam residentiam requirunt, non potest autem idem in pluribus Ecclesijs residere: Ræna eiusmodi hominum est, vt altero obtento, prius beneficium ipso iure vacet.

NB. Episcopatus non vacat per adoptionem alterius dignitatis, vel beneficii: ratio, quia Episcopatus non potest desereri sine speciali licentia Papæ: Alioquin vtroq; priuandus est per sententiã iudicis.

NB. Can. & Parochia possunt simul possideri sint vnita; se cus non absq; dispensatione, quod theonicus velit fieri Parochus, debet dimittere canonicatum, aut desistere à Parochia.

- 4 Si Episcopo existenti in possessione Episcopatus beneficia etiam simpliciter compatiblea ^{conferantur} rita est; excipe nisi Episcopus sit tantum titularis & suffraganeus; hæc enim beneficia non vacant per eiusmodi Episcopatum (quorum ipsi solum titulum habent) adoptionem; Excipe secundò si Episcopatus sit pauper, tunc beneficia compatiblea conferri possunt; incompatiblea verò si dispensatio Papæ accesserit

cesserit, imò possunt etiam retineri in hoc casu beneficia obtruncata cui enim licet quod maius est, licet etiam, quod minus est.

Duo beneficia vniformia sub eodem titulo nemo obtinere potest, quia iura maxime abhorrent, & vacat primum ad eptionem secundi.

Nemo etiam duo simplicia, quæ ambo personale residentiam incompossibilem requirunt, habere potest.

NB. In Germania pro consuetudine in possessione duorum Canonicatuum in diuersis Ecclesiis requiritur solù residentia v. c. medii anni, aut trimestris.

Plura beneficia compatibilia quilibet habere potest, quatenus ad honestam sustentationem requiritur. Compatibilia autem beneficia sunt, cum in diuersis Ecclesiis, quæ vel nullam vel non compatibilem residentiam postulant. In eadem autem Ecclesia compatibilia beneficia dicuntur, quæ difformia sunt v. c. Dignitas & simplex Canonicatus, quæ proinde simul retineri possunt quia taliter non intuitur numerus canonicorum, nec ibi, vbi nulla residentia opus vel saltem non incompossibilis.

NB. Duo altaria Capellanus habere potest, quia sunt difformia beneficia.

Duo beneficia regularia eidem conferri non possunt, quia qualectumque beneficium incompatibile est cum primo in Religioso, excipe nisi vnum beneficium alteri vnitum sit, ita vt propter annexionem veluti vnum beneficium censeatur.

In pluralitate beneficiorum incompatibilium iure ordinario Papa dispensat, non etiam Episcopus, nisi incompatibilitas sit solù ex iure diocesano. Quod si Pontifex summus iusta causa dispensat valet nihilominus collatio, sed prouisus in conscientia tenetur ea, quæ

Yy 2 secun-

secundum statum necessaria non sunt, vel in quibus iusta dispensandi causa non fuit; resignare; fructus tamen interim percepti retineri possunt, si per vicarium satisfecit.

NB. Quod si beneficia sunt compatiblea tunc duo vel plura eidem conferri possunt sine ulla dispensatione, quia ius vel saltem consuetudo id permittit, dummodo prouisus indigeat ad honestam sustentationem.

- 10 Nulla consuetudine introduci potest, ut plures eiusdem Ecclesiae dignitates, Personatus Canonico eidem conferantur; ratio, quia per eam introducitur paucitas ministrorum & diminutio cœtus, quod plane repugnat beneficiorum institutioni.

NB. Possessio duorum beneficiorum curatorum reprobatur & præsumptio atque cupiditas appellatur.

- 11 In pluralitate beneficiorum alioquin communi iure incompatibilium, vim aliquam habere potest consuetudo immemorialis etiam quoad plura curata, quæ personalem residentiam non requirunt, sed per vicarium idoneum administrari possunt. Ratio: Nam quicquid privilegio aut summi Pontificis induci potest dispensatione idem & consuetudine immemoriali; sed Pontifex dispensat. Ergo, &c.

NB. In Germania esse consuetudinem ut Prælati v. c. Decani habeant curata beneficia, & per vicarium administrari soleant, idq; si fiat sine detrimento Ecclesie quoad Concil. Trid. quod tales consuetudines reprobare videtur id aliquibus Ecclesiis receptum non est.

- 12 Obtinens plura beneficia residentiam postulantia indigniori residendi debet.

CAP. IX.

De unione beneficiorum.

VNio (beneficiorum autoritate Prelati Ecclesiastici facta annexio) duplex est, alia perpetua est (fit ob Ecclesie necessitatem vel utilitatem) alia temporalis, quæ fit in utilitatem) beneficiati ideo solum durat ad vitam, odiosa est, atque in dubio non præsumitur. 1

Vnio perpetua operatur quasi extinctio nempe beneficii accessorii, unde nec vacare debet (v. c. Parochia annexa canonicatus) quia assumit naturam ac privilegia principalis beneficii cui adhæret. 2

Corollarium I. In beneficii impetratione solius Principalis mentio facienda est; quo concesso vel collato venit etiam accessorium (tacite.)

Corollarium II. Si parochia vnita Canonicatus non requiritur ætas 25. annorum (cum per vicarium suppleri possit,) sed sufficit ætas quæ in canonico postulatur.

Corollarium III. Beneficium minus dignum oportet maiori digno vniri v. c. Parochia Canonicatus non vice versa. Ratio; quia non decet, ut minus dignum accessorium fiat minus digno.

Episcopus ob iustam causam, vnire potest beneficia sua diocesis quæ nec exempta, nec Papæ specialiter reseruata.

Quod si collatio beneficii ad Papam deuoluta est ob negligentiam Episcopi, nihilominus Episcopus potest vnire etiam in collatione alternis mensibus facta, facta autem unione tali extinguatur mens pontificus propterea quod beneficium in effectu vnitum, 3

eo ipso extinctum censeatur, dummodo unio non fiat in fraudem v. c. in mense pontificio.

4 Certi casus sunt, in quibus Episcopus etiam reseruata, vel aliter affecta beneficia unire potest, v. c. ob paupertatem Parochiarum uniri iis possunt alia beneficia etiam reseruata; item ad erectionem seminarii clericorum, alias expectanti specialiter à Papa reseruatum beneficium non potest uniri.

5 Ecclesiae Parochiales Monasteriis & dignitatibus vel prebendis Ecclesiae Cathedralis, aut Collegiatae uniri non possunt iuxta Trid. si tamen talis unio à tempore immemoriali creditur in dubium reuocari non debet, quamobrem cessat in tali beneficio unio mensis Pontificius. NB. Sufficere tempus 40. annorum cum titulo praesumpto ad praescribendam unionem iuxta Garciam Capitulum potest unire vacante. sed absque iudicio Episcopi.

6 Episcopus vel Capitulum beneficia sua mensae principaliter ac directe unire non potest absque papae consensu, ratio: quia nemo in proprio facto auctoritatem praestat; dixi directe, quia Episcopus potest exigente causa beneficium unire fabricae Ecclesiae, licet per accidens in ipsum aut Capitulum utilitas deriuetur. Deinde si prebendae nimis tenues potest fieri unio cum consensu Capituli imò si consuetudo sine consensu Capituli.

NB. Legatus à latere potest unire beneficia provinciae quia potest omnia quae Episcopus, modo non derogetur in aliis iure Episcopali.

8 Maior est potestas uniendo quam conferendi; Hinc nemo potest unire nisi habens Episcopalem iurisdictionem, ne quidem vicarius generalis sine speciali mandato unionem beneficiorum instituere potest.

Causa vnionis faciendæ sunt euidentis necessitas
vel utilitas Ecclesiæ, puta si duæ Ecclesiæ vicinæ pau- 8
peres sint, vt ad victum duorum non sufficiant, aut
bello deuastata, imò tenetur Episcopus in necessita-
te instituere vnionem.

Formæ solemnitas ad vnionem requisita est, vt 9
anteceat cognitio causæ, vocentur, quibus interest
pareferi, adhibeatur Capituli consensus. Nam quod
omnis tangit ab omnibus approbari debet. Imò si Capitu-
lum sine iusta causa contradicat potest Episcopus
instituere vnionem in necessitate per semetipsum.

NB. Deficiente iusta causa & nihilominus vnio-
ne instituta, rescindenda est nisi iuxta Concil. Trid.
40. ann. præscriptione firmata sit.

CAP. X.

*De institutione & collatione Ecclesiasticorum
beneficiorum.*

Beneficia Ecclesiastica alia sunt electiua v. c. Præ- 1
lati à Canonicis, quæ electio deinde à Superio-
re confirmatur, si Prælati idoneus.) Alia Patrona-
ta, ad quorum beneficiorum præsentationem Ec-
clesiasticus Prælati cogitur instituere præsentatū
si idoneus sit, & hæc collatio propriè dicitur institu-
tio, qua ratione pleriq; Parochi & Capellani insti-
tuti solent: Alia sunt beneficia personatus canonicæ
libere, cum conferuntur, cui voluerit is, ad quem
collatio pertinet, modo ille sit idoneus.

Omnis collatio fieri debet beneficii vacantis, vn- 2
de beneficia vacantia promitti non possunt, ne-
quidem ab Episcopo ideo ne quis mortem alterius
deside-

desiderare possit, si sciat in eius locum se sufficere, quamvis hoc non in omnibus Ecclesiis receptum est.

NB. Si possessio beneficii manifestè iniusta sit, beneficium ipso iure vacare, ac proinde alteri statim conferri potest, nisi possidens prior habeat titulum coloratum, tunc enim prius debet cognosci de iure possessionis.

2 Collator supremus omnium beneficiorum, seu libera sint, seu electiva, est Papa: ratio; quia ipse est supremus dispensator omnium bonorum Ecclesiasticorum, & Episcopus Episcoporum; Tribus autem modis Papa beneficiū conferre solet. Primò iure praeventiois, cū alicui confert gratiā expectatiuā ad beneficiū primò vacaturū, quod speciale est privilegium Papae nec; alteri concessum. Secūdo iure concursus. Nā Papa cōcurrit cū quolibet ordinario in potestate & iurisdictione, vnde Papa vacantia beneficia conferre potest, etiā nulla interueniente negligentia ordinarii. Nā quāuis Papa potestatem conferendi ordinariis dederit sibi tamen maiorem reseruauit. Quapropter inter Papā & Ordinarium datur locus praeventioni, itā vt qui prior contulit, eius collatio rata sit, in dubio verò potior erit conditio possidentis. Tertio iure deuolutionis de quo capite sequenti.

3 Per concordata Germaniae beneficiorum non Patronatorum collatio alternis mensibus ad papam spectat, Ian. v. c. Mensis ad Papam. Permittitur insuper, vt si post tres menses ad se nota vacationis in loco beneficii nulla dispositio vel gratia appaereat, ordinarius ad collationē liberè procedere possit, quanquam si appareat Papam intra tres menses prouidisse, licet prouisio ad locū beneficii non pertenerit praesertim sine culpa prouisi collatio haud dubie accepta

acceptanda. Nota. Papa ex plenitudine potestatis potest etiam conferre beneficia in mensibus Ordinariorum tamen non sine grauiissima causa solet: idem sentiendum de beneficijs patronatus.

Episcopus post Papam vel simili potestate præditus est ordinarius collator beneficiorum suæ diæcesis, sed cum consensu Capituli, spectato iure communi; quemadmodum etiam susceptio Monachi ad Abbatem spectat cum consensu conuentus, Excipe consuetudinem legitime præscriptam.

Capitulum vacante sede non confert beneficia libera quoniam collatio ad Episcopum propriè pertinet, quia talis collatio est species gratiæ & donationis, instituit tamen Præsentatos à Patronis, confirmat electos, recipit resignationes causa permutationis, aut beneficia postulante causa, dummodo nihil detrahatur iuri Episcopali: Ratio horum omnium est; quia iura vacante sede indulgent Capitulo Episcopalem iurisdictionem causa necessitatis, ne ex defectu superioris periculum generetur.

Vicarius generalis licet beneficia conferre non possit, tamen præsentatos instituere, electos confirmare potest, cum hi actus necessitatis & iustitiæ: Veruntamen nihil obstat, quin Episcopus speciale mandatum vel etiam generale cum libera, vt vocant, tribuat Vicario suo conferendi beneficia & alias meritas gratias nomine ipsius Episcopi.

Legatus à latere concurrens cum ordinario in collatione beneficiorum, ita vt inter eos locus sit præuentioni alijs porro: Nullus sine speciali mandato conferre beneficia concessum non est.

De beneficiorum reservationibus & deu-
lutionibus.

1. **P**apæ reservata beneficia (sic dicta, quia eorum collationem Papa sibi propriam vendicat, ut ab alijs ordinarijs conferri non possit) sunt dignitates in Ecclesijs, maximè post Episcopatum V. C. præposituræ in cathedralibus & Collegijs Augustana tamen habet speciale indultum, eligendi præpositum. 2. Beneficia quæ vacant per promotionem ad alterum, cuius collatio ad Papam spectat, neque refert eius dignitas sit electiva, sicut in Germania Capitulum cathedralis: ius habet Episcopum eligendi, siquidem per electionem talem non censetur vacare beneficium, prius habitum ab electo, sed primum accedente confirmatione papali & adepta etiam possessione. 3. Beneficia Cardinalium, Curialium seu familiarum Papæ. 4. Quæ vacant per obitum Legatorum, Curforum, & ad curiam accedentium vel recedentium, si in curia vel in locis ultra duas dioceses à curia non distantibus moriantur, & dicitur tunc, beneficium in Curia vacare, seu apud sedem apostolicam, ut specialiter affectum. 5. Quæ vacant per depositionem privationem, translationem auctoritate Pontificis factam. Beneficia tamen curata si ea apud sedem electis modis vacare contigerit vacante sede apostolica ordinarij liberè conferre possunt, idque ob speciale indultum, ne cura animarum diu vacare debeat.

NB. Ordinarius vacante sede apostolica beneficia vacantia in mense pontificio, cum sit reservatio personalis, conferre potest.

Porc

Porrò hæ referuationes personales restringi debent, vt locum tantum habeant in beneficijs perpetuis non in manualibus seu ad nutum amobilibus.

Referuationes papales locum non habent in beneficijs, quæ sunt iuris Patronatus laicorum ex fundatione, constructione donatione; Ratio, quia Papa non censetur iuri Laicorum ex fundatione, vel donatione acquisito præiudicare velle, nisi id speciatim exprimat.

Nec habent locum referuationes Papæ in beneficijs resignatis causa permutationis; quia non censentur propriè vacare.

Imperator Romanus in qualibet Ecclesia preces primarias offerre potest, idque ex speciali indulto pontificio.

Si collator beneficium scienter conferat indigno, vel si Electores scienter eligant indignum, collatio vel electio irrita est, & Collatores atq; electores puniuntur ea vice potestate conferendi, eligendi, & deuoluitur potestas ad proximum superiorem.

Deuolutio collationis beneficiorum interdum fit immediate ad Papam interdum gradatim ab vno superiore ad alterum V. C. in electione Episcopi indigni deuoluitur collatio ad Papam, in alijs inferioribus deuolutio fit ad Episcopum, exemptorum ad Papam reliqua omnia secularia & regularia in diocesi sua non ad legatum sed ad Episcopum post sex menses euolutos, tanquam sedis apostolicæ delegatum; quandoquidem Episcopus habet specialem delegationem, cui non derogat generalis delegatio legati. Quod si Episcopus negligat conferre beneficia, quæ ad ipsum spectant iure proprio & non deuoluto; tunc ius collationis ad capitulum deuoluitur.

NB.

NB. Causam harum tum papalium reservationum tum deuolutionum hanc esse, vt Ecclesiarum communicatio ac subordinatio tam inter se, quam cum Romana omnium matre & clarius ostendatur & facilius conseruetur.

C A P. XII.

De beneficiis Electiuis.

Beneficia propriè electiua sunt Prælatuæ, seu in quibus alijs instituitur, vt sit caput Ecclesiæ seu Collegij.

Electus ante confirmationem non habet quasi dominium beneficij ad quod electus est, quare in eam administrationem vturpare non debet, neque priora eius beneficia vacare censentur.

Electio iure communi ad collegium spectat, etiam vno solum superstite, vt pote in quo ius vniuersitatis permanet, quamuis se ipsum eligere non possit, quia ambitionis notaretur ex consuetudine tamen alij extra collegium possunt etiam eligere.

NB. Sufficit electio rem esse in quasi possessione iuris eligendi, licet postea ab eo euincatur: Ratio, quia bonæ fidei possessor fructus validè ab alienat, electio autem, institutio, & præsentatio sunt quasi fructus iuris beneficij aut patronatus.

NB. Potestatem eligendi non habent Excommunicatus, suspensus ab officio, Irregularis, scienter celebrans in loco interdicto, elgentes scienter indignum, & decanum V.C ante annum ætatis XXV. triennio suspensi sunt, item qui per abusum admittæ secularis potestatis elegerunt; qui tribus mensibus prælatum eligere neglexerunt, priuati sunt ea vice. Impuberes, qui in Ecclesiis regularibus professi non sunt, item laici vniuersi.

Omne

Omnes, qui ius eligendi habent, ad electionem vocandi sunt, dummodo absentes commodè vocari possint, ab infirmis suffragia à scrutatoribus exquiri debet, quod si commodè vocandus præteritus est, valet quidem electio, sed potest ille, si velit, contemptum suum prosequi, & electionem infirmare, volens cedere suo iuri ad electionem non est cogendus, nisi eius absentia in præiudicium Ecclesiæ cessura sit.

Quod si absens iusta de causa accedere non potest, concessum est ipsi procuratorem seu mandatum iurum constituere, qui tamen in capitulo sit, nam extraneum Canonici recipere non tenentur, porro procuratorem si ex electoribus est, non posse alium suo, & alium nomine mandantis nominare, præterquam si de certa eligendi persona mandatum speciale habeat, habetur de elect. in 6.

Electus spacio vnus mensis consentire debet, & postquam consensit, intra trimestre confirmationem petere debet, alioquin electio cessat, trimestris conceditur Cathedralibus & Regularibus Ecclesijs de nouo eligendi, Collegiatis verò sex menses.

Tres sunt formæ eligendi, prima per scrutinium electionis sue suffragiorum, ex qua necesse est, ut maior pars Capituli in eundem consentiat, quo deficiente opus est nouo scrutinio: secundus modus eligendi est per compromissum, si omnes in Capitulo potestatem eligendi idoneum committant vni vel pluribus viris bonis, ac Deum timentibus, & hi debent esse Clerici iuxta C. contingit de arbitris. Hæc vero potestas data compromissarijs reuocari non potest, si res integra non est, siue tractatus iam cœptus.

Com-

7° Compromissarij vnus ex se ipsis eligere non prohibentur.

In scrutinio secreto si quis se ipsum eligeret censetur ambitiosus & eo ipso indignus; Ceterum si electio palam fiat, tunc alijs se eligentibus tu consentire potes, ita vt tuum suffragium in numerum computetur.

NB. Compromissarij indignam electionem scilicet raram habentes priuantur ea vice iure eligendi & compromittendi.

Tertius modus eligendi est per inspirationem diuinam, dum omnes electores tanquam vno corde & ore in eundem absque vicio consentiant.

8° Postulatio cum electione in his conuenit, quod qui eligere possunt, ij etiam postulare. 1. Postulatus sicut & electus debet approbari à superiore, postulantes indignam postulandi potestate priuantur, & potestas ad alios licet pauciores numero deuoluitur. Differunt vero Electio & Postulatio 1. qui eligi non potest, postulari tamen potest, si non omnino inhabilis ad exercendam Prælaturam, sed facile dispensabilem defectum habeat, puta in aetate legitima vel in natalibus, 2. in ordine ad prælaturam requisito.

9° Beneficiarij Episcopo inferiores ad Episcopatum eligi non prohibentur, etsi verò decens sit, aliquem capitulariter eligi, qui sit de gremio Ecclesiæ, si ad id idoneus, ideoque alius ipsis obtradi nequaquam debet, si tamen Capitulares huic suo iuri renunciare volentes alium idoneum sponte eligant, non ideo electio cassari potest.

NB. Episcopus ad alium Episcopatum postulari debet, non eligi, nisi renunciauerit Episcopatu

quia cessat tunc ratio matrimonij spiritalis, quippe quod dissolutum est.

NB. Regularis ex vno Monasterio potest eligi in Prælatum alterius Monasterij eiusdem & ordinis, dummodo Prælatura non sit Episcopalis.

Et nemo potest eligi in Prælatum Regularium nisi professus.

NB. In Germaniæ locis quibusdam moris est, vt Episcopus loci sibi subiecti idoneo non inuento ex alio eiusdem ordinis Monasterio Prælatum instituat, quia si talis conuentus sit, vt nullum idoneum habeat ad Prælaturam plerunque periculum est, vt ne id quidem diiudicare possint Capitulares, quem nam ex alio Monasterio idoneum postulare debeant.

Postulantes variare seu mutare possunt consilium 10 priusquam postulario superiori præsentata est, cum nullum adhuc ius *in*quisitum sit ei, in cuius gratiam postulatio concepra est; post præsentationem vero consilium variare non licet iuxta regul. 33. in 6. *Mutare quæ Consilium non potest in alterius detrimentum.* Quod si Electio facta sit absens & electionem non acceptantis non possunt electores variare, quia *actus præstiti ex debito officij* (vti sunt electio, collatio beneficij facta ab Episcopo) non possunt per penitudinem reuocari, argum. C. tibi absenti de parb. in 6.

NB. Superior sine cuiusquam iniuria postulationem reijcere potest cum sit specialis gratia, ad quam dandam nemo cogitur, nisi propter necessitatem Ecclesiæ.

De beneficiis Patronatus.

1 **I**us Patronatus est ius nominandi seu presentandi aliquem instituendum ad beneficium Ecclesiasticum vacans, ex tribus causis acquiritur, Ecclesie fundatione, ædificatione & donatione sufficientium reddituum: NB. Ædificans dotare tenetur Ecclesiam alioquin Episcopus Ecclesiam consecrare non debet sine dote.

2 Patronus Ecclesie tum vnicus esse potest, tum etiam plures, dummodo Ecclesie detur dos competens quæ sufficiat ad necessaria ministrorum & ad ministraria.

NB. Patronatus matricis est etiam patronus filia cum laico, licet à Laico ædificata. Quod si intra fundum alicuius Ecclesie à Laico ædificetur & doteatur Capella (sicut hic S. Annæ) acquirit etiam Ecclesia vnà cum Laico ius patronatus.

3 Patronatus Ecclesie efficitur etiam, qui post Ecclesie consecrationem ei dotem assignauit, retrahitur enim Patronatus perinde ac si ab initio constitutus fuisset.

NB. Corruente in toto Ecclesia perit etiam ius Patronatus & si alius de nouo ædificet efficitur nouus Patronus, secus est, si saltem aliquali restoratione indiget, nam restauratores censentur tunc benefactores non patroni; Imò donans aliquid Ecclesie sine animo dotandi, non fit patronus.

4 Duplex est ius patronatus; Ecclesiasticum (quod Ecclesiasticæ personæ competit ratione beneficii aut fundationis ex bonis Ecclesiasticis) Laicum (quod Laico seu Ecclesiastico ratione fundationis ex pro-

prijs patrimonialibus competit) & ex ijs super quæ Clericus licet sint bona Ecclesiastica, de consuetudine testatus est amicis.

NB. Laicus Patronus intra quatuor menses non præsentans amittit ea vice ius præsentandi, Ecclesiasticus intra 6. menses; quod si laicus & Clericus sunt patroni, tunc laicus gaudet priuilegio clerici.

Iuri Patronatus Laici ex fundatione, constitutione vel donatione non tam facile derogatur, quam iuri patronatus Ecclesiastico, nunquam enim derogatur Laico iuri etiam reservatione facta à Papa nisi specialis mentio fiat.

NB. Etiam si laicorum fiat mentio in clausula derogatoria, tamen non comprehenduntur Duces, Marchiones, neque si Laicus & Clericus simul sint patroni, nam æquum non est, vt aliquis ratione sui socij incommodum in re indiuidua sentiat.

In patronatu Laico Patronus variare potest (non item in Ecclesiastico) V. C. Postquam vnum præsentatur, etiam alterum potest, & tunc iudicio Episcopi relinquatur, vter eorum magis idoneus præferendus.

Patronus Ecclesiasticus indignum præsentans, priuatur ea vice iure præsentandi, sed Laicus patronus alium præsentare debet.

Patrono quatuor iura competunt; primò institutos ad beneficia vacantia Episcopo præsentare, Secundo, Honor præcipuus in sessionibus, processionibus. Tertio, Alimenta in casu inopiæ ab Ecclesia recipere. Quarto, Ecclesiam defendere, & curam eius gerere. V. C. vt redditus Ecclesiæ non nisi ad vsus fundationis præscriptæ conuertantur.

Patronus Ecclesiæ seruitium seu onus Ecclesiæ 9
Zu impo-

imponere non potest contra sacrorum Canonum decreta, si tamen conditio aliqua honesta ante fundationem accepta fuerat, ea seruari debet.

- 10 Aedes sacrae & parochiales cura patroni debent reparari & conseruari non tamen sumptibus patroni, sed nisi proprii redditus pro Ecclesiae fabrica deputati sint, vel loci consuetudo aliud obrineat, ipsi met beneficiati ex superfluis redditibus contribuere debent, quod si ministri non habeant superfluos redditus compelli debent Parochiani. Cum enim ibi diuina percipiant, tenentur ad refectionem Ecclesiae.
- 11 Patronus Ecclesiasticus rationem administrationis rerum temporalium exigere potest, Laicos non item, sed solum habet eorum quoad defensionem.
- 12 Episcopus extra casum necessitatis non potest disponere circa beneficia cum prauiudicio iuris patronatus, secus si eius nihil intersit, Quod in necessitate possit, patet, quia Patronus non potest impedire magnam utilitatem Ecclesiae, cum ius patronatus ipsi ab Ecclesia ex gratia, non ex debito concessum sit.

Corollarium. Episcopus non potest absque consensu patroni Ecclesiam parochialem conuertere in collegialem, quia amitteret ius praesentandi Rectorem quippe electione constituendum, neque Episcopus (ob eandem causam) potest vnire beneficium patronatum sine consensu patroni.

NB. Si alienatio vel fructuum subtractio sine iusta causa fiat, potest patronus Ecclesiam eam impugnare, quippe ad cuius officium spectat

stat providere, ne beneficij fructus perperam infu-
mantur.

Foundationes & quævis ultimæ dispositiones si iu- 13
stæ ac rationabiles sint, mutari non possunt sine con-
sensu principis, qui in spiritualibus est Papa iuxta
Balduin. *Vbiunq; dispositio defuncti certa est, respectu cau-
sæ personæ, loci ab Episcopo alterari non potest.*

Hæres siue successor renunciare potest conditio- 14
nibus in sui tantum fauorem apposis, non item ijs,
quas ob cultum diuinum, ob sui memoriam familiæ
commodum fundator requisituit, nam piæ & hone-
stæ voluntatem obseruare naturalis æquitas postu-
lat V. C. In signia dotantis Ecclesiam non licet tolle-
re, vt nimirum memoria primæ foundationis perpe-
tuetur.

Sepulchra & insignia eorum benefactorum, qui 15
Capellam extruxerunt, tolli non debent, etsi familia
extincta sit, quia fundator stat in hominum memo-
ria viuere, præsertim Christianis, quippe qui hac ra-
tione excitantur ad orandum pro anima illius, nam
alioquin homines pij reuocabuntur ab eiusmodi
construccionibus.

NB. Sepulchra aliorum benefactorum Ecclesie
etiam non licet mutare nisi tota progenies sit extin-
cta, quia sicut morte vsufructuarij eiusque descen-
dentium redit vsufructus ad proprietarium, ita et-
iam ius sepulchræ mortuo benefactore eiusque hæ-
redibus redit ad Ecclesiam.

NB. Si fundator conditionem apposuit aliquam
etiam familia, ex gente & ad beneficium præsentandum
instituentimque esse, si idoneus adsit, non posse
tunc alium promoueri.

Episcopus sine causa necessitatis non potest vnus i 6

Zz 2

Eccle-

Ecclesiae reditus pro fabrica deputatos ad alterius indigentioris subsidium transferre: Ratio, quia Ecclesia pupillo comparatur, cum se ipsam defendere non possit. Quare sicut tutor non potest alteri bona pupilli cum eius detrimento donare; ita neque Ecclesiarum tutor Episcopus excepta plenitudine supremæ potestatis papalis; Excipe magnam reddituum abundantiam Ecclesiae, item grauem necessitatem alterius Ecclesiae.

NB. Episcopus numerum Missarum fundatarum nisi temporis progressu reditus sufficientes non sint, mutare non potest.

- 17 Interpretari voluntatem fundatoris defuncti vel pro vna vice ob causam rationabilem & Ecclesiae vilem dispensare ad Episcopum cum hære de fundatoris pertinet.

NB. Si fundator clarè expressit Capellaniam sacerdotio insignitis conferendam esse, modo autem se non offerat idoneus, nisi subdiaconus aliquis, qui intra annum sacerdotium accepturus est, potest huic conferri posse ex Patroni consensu, si id fieri possit absque diminutione cultus diuini, quia est iusta causa.

- 18 Ius Patronatus tum masculo tum feminae, puberæ & impuberi competere potest, etiam illegitimo. Quod si ius patronatus annexum sit doti bonæ uxoris pertinet ad maritum, in alijs bonis mulieris ad mulierem.

NB. Præsentatio Minoris valet sine auctoritate curatoris, quia cura ei non datur minori quoad Ecclesiasticam; De pupillo alia est ratio, quia tutor constituitur etiam ad actiones personæ regendas.

NB. Plures æquè idonei præsentati possunt sibi inuicem præferri ex voluntate Principis, Ratio, cum

enim omnia paria sint tunc gratificationi locus est, ait Abbas.

19 Possessor juris patronatus si bonæ fidei est valide præsentat, post litis autem contestationem de possessione iuris patronatus præsentatio admittenda non est.

20 Ius patronatus quatuor modis transferri potest successione, tam ex testamento, quam ab intestato donatione; Laico; Permutatione ex consensu Episcopi; Venditione V.C. Ciuitatis, villæ idque per accidens; Permutatione si fiat cum re spiritali V.C. cum alio iure patronatus idque consensu Episcopi si cum Laico, quia interest Ecclesiæ, ne nouum patronum deteriorem acquirat.

21 Dominium aliquod propter annexum ius patronatus maiore precio vendere, Simoniacum est.

NB. Nec per locationem fundi nec per oppignorationem acquiritur conductori ius patronatus, quia per locationem & oppignorationem dominium rei non transfertur, ideoque alienationis nomine non comprehenduntur; tamen potest debitor patronus creditori fundum hypothecæ nomine possidenti committere vt nomine suo præsentet.

C A P. XIV.

Derequisitis qualitatibus beneficiandorum.

1 Ad omnia beneficia simplicia requiritur secundum Trid. ætas inchoata 14 an. iure antiquo etat ætas septennij completa, saltem in Ecclesijs, quarum Canonatus non habent annexum ordinem sacrum ad beneficia duplicia, puta dignitates si non sunt curata requiritur ætas XXII. an. Completorum. Ad Abbatiam 25 anni inchoati. Ab Abbatissam 30. anni completi. Ad Episcopatum 30. anni completi.

Zz 3 NB.

NB. Consuetudo illa, quæ in multis Ecclesijs vel-
get, vt ad Can. Ecclesiarum Cathedralium assuman-
tur, qui 14. an. ætatis attigerunt cum obligatione re-
citandi horas, vt interim redditus beneficij dimidios,
seu integros accipiant, defendi potest, tanquam non
repugnans Trid. Quia Trid: non præscribit certam
ætatem canonicatibus Ecclesiarum; Deinde ablen-
tes studiorum causa censentur seruire Ecclesiæ, quia
student, vt Ecclesiæ postea melius seruiant.

2 Ad beneficia requiritur clericatus siue prima
tonsura.

NB. Quædam beneficia sacerdotalia sunt; quæ-
dam diaconalia, quæ vel iure, vel consuetudine or-
dinem vel sacerdotalem, vel diaconalem requirunt.
Et quidem iure communi necesse non est ordinem
ad beneficium requisitum actu habere, sed satis est, si
sacerdotium intra annum suscepturus sit. Episcopus
tamen dum eligitur debet esse subdiaconus. Quod
si in fundatione alicuius Capellaniæ requiratur Ca-
pellanus, qui per se ipsum celebret benigne & iuri
communi conformiter id explicari posse videtur, sa-
tis est, si intra breue tempus ordinem sacerdotij sus-
cipere possit, nisi aliud fundator expresserit (V. C. in
nostra vnione altarium.)

Quod si fundator requirat solum certum nume-
rum Missarum, vel vt Capellanus ad tale beneficium
promotus, toties sacrificet, non censetur Capella-
niæ sacerdotali seu actu, seu aptitudine & nihil ob-
stabit, quominus alicui conferatur, qui non per se,
sed per Vicarium sacrificaturus sit, nisi aliam fuisse
fundatoris voluntatem, liquidò constet. Ratio, quia
si fundator de beneficio expressè nihil disponat re-
linquit illud dispositioni Ordinarij.

Instituendus ad beneficia ex legitimo matrimonio esse debet, vel saltem à Papa, aut alio habente Ecclesiasticam ad id potestatem legitimatam.

NB. Episcopus potest dispensare cum Spurio, si solum ad beneficia simplicia & minores ordines instituendus, quod si à Papa eiusve legato etiam ad cathedralem Ecclesiam, nisi consuetudo obster.

Illegitimus dispensatus absolute ad beneficia non ideo censetur habilis ad beneficia curata aut dignitates, quippe in quibus maiorabilitas requiritur.

Filius illegitimus in eadem Ecclesia, ubi eius pater beneficium obtinet, aut obtinuit, institui aut ex officio ministrare non potest: Excipe nepotes, nam in materia pœnali (qualis hæc constitutio facta est in ordinem paternæ incontinentiæ) non comprehenduntur nepotes, accedit quod ratio abolendi memoriam incontinentiæ paternæ magis procedat in filio, quam in nepote ex filio, potest tamen ministrare ex deuotione.

Filius legitime natus & nepos non potest patri suo in eodem beneficio immediate succedere, quia in beneficiis ea quæ hereditaria successione imaginem referant sacris constitutionibus sint odiosa & patrum decretis contraria. Pater tamen potest filio succedere suo legitimo siue illegitimo, sed non eadem Ecclesia ubi filius minister est de facto.

Quarta qualitas est cælibatus, nam coniugatus ad Ecclesiastica beneficia admitti non debet, nisi forte cælibatam voueat perpetuam, & qui unicam virginem habuerit uxorem.

Quod si beneficiatus valide contrahat matrimonium, ipso iure amittit beneficium, ut pote sit in-

capax beneficij; etiam si vxor matrimonio non consummato Religionem ingrediatur. *Quia ius semel extinctum non reuiuiscit, est causa extinguendi postea cesset.*

Quod si inualidè contrahat per Iudicis sententiam priuandus est, nisi in eo dispensetur.

Quod si Clericus in minoribus sine parochi presentia contrahat non amittit ipso iure beneficia, quae possidet iuxta Sanchez. Ratio, cum enim presentia parochi pertinet ad formam substantialem matrimonij eâ intermissâ non potest censeri matrimonium contractum celebrasse, sed potius sponsalia de futuro, per quae beneficia non amittuntur.

8 Per religionis ingressum ipso iure vacare incipiunt omnia beneficia ante habita. Nouitio autem pro tempore durantis nouitiatus constituto vicario beneficia seruari debent. Not. Non irregularis aut idiota debet promoueri.

9 Necesse non est, vt qui beneficium Ecclesiasticum accipit, propositum omninò absolutum habeat in statu Clericali manendi, sed sufficit voluntas conditionalis; Ratio, quia ex vna parte prouisus non dolosum animum adfert, cum verè habeat voluntatem perseuerandi (nisi periculum incontinentiæ timeatur aut vnicus frater in magno stemmate moriatur) ex altera vero parte Ecclesia talem voluntatem conditionalem non damnat.

10 Qui beneficium Curatum suscipit sine proposito intra annum sacerdotium accipiendi si non promoveatur, omnes fructus perceptos restituere debet; Ratio, quia Ecclesia cum tali onere curatum beneficium confert, vt obligatus sit intra annum sacerdotium suscipere, si non; fructus perceptos restituere debeat. Episcopus tamen cum huiusmodi promotio

ratio

ratione studiorum ad tempus septennii dispensare potest.

Qui beneficium non curatum accipit cui obligatio sacri ordinis annexa est debet habere propositum saltem conditionale nisi aliqua rerum mutatio interuenit, intra tempus iure requisitum se habilem efficiendi, alioquin peccat mortaliter (quippe omni iure se habilem efficere obligatus propter annexam obligationem officii quod sumptum) ad fructuum tamen restitutionem non tenetur, quia ius Ecclesiasticum talem fructuum restitutionem non imperat.

Qui simplex beneficium cui nullus sacer ordo annexus est, eo animo accepit postea ad statum secularem transiturus peccat quidem, sed non mortaliter per se loquendo, ratio; quia iura eiusmodi beneficiato liberam permittunt licentiam ad statum secularem transeundi, veniale tamen est, quia repugnat naturæ beneficiorum institutorum pro iis, qui diuino cultui se penitus dicarunt, deditque is Ecclesie aliquod detrimentum, quod hac ratione ministris idoneis, quos longo tempore aluit, spoliatur.

CAP. XV.

De peccatis aliisque incommodis ortis ex provisione indigni.

Mortale peccatum est Ecclesiasticum beneficium indigno conferre, si dignus haberi potest, patet tum ex gravitate pœnarum quæ canonico iure indignæ electioni decretæ collationique tum ex incommodis, quæ exinde Ecclesie accidere solent,

Zz 5 ob mi-

ob minus malum tum euitandum indigno, si dignum haberi non possit, licebit conferre, prouisus tamen operam dare debet, vt se dignum & idoneum reddat; Irrita tamen est collatio ei, qui non ætatis legitimæ aut spurius, aut incultis moribus, aut idiota, nescius legere. Quia literis carens non potest, quod si sciat legere valida est collatio, licet non intelligat, sed rescindi potest; si spes sit discendi potest dispelari.

2 Inualide prouisus in conscientia obligatus est, beneficium resignare, quãdoquidem nullum in beneficium ius habet, nisi vel tituli reuadationem impetret ab eo qui potestatem habet, v. c. Episcopo si Papa manus non apposuit. Quod si Episcopus potestate præditus dispenset in defectu, non ideo titulus semper re validatur nisi defectus occultus fuerit.

3 Inualide prouisus, donec ei titulus reualidetur administratione beneficii abstinere debet, ne in vitij intrusionis incurrat, postquam verò titulus reualidatus, recuperat fructum, si secundum Ecclesiæ morẽ, vacantis beneficii fructus ad successorem pertineat, quod si impedimentum ignorauit, non tenetur fructus perceptos restituere nisi extantes, quamuis etiã vsucapione triennali horum fructuum dominium acquirere possit.

4 Inualide prouisus, si beneficium spacio triennali cum bona fide & titulo colorato pacificè possedit, postea tutus etiam in conscientia est, nam alioquin regula illa & beneficium Papale peccandi pluribus occasionem ministraret, nec deest institutio legitimæ autoritaris, quia Papa generali lege confirmando titulum coloratum in triennali bonæ fidei possessione censetur beneficium de nouo conferre.

5 Triennalis possessio prodest possessori si vitio-

sum beneficii titulum habeat per ignorantiam facti non iuris, v. c. si eo ignorante simonia ab altero commissae est, nam iuris error in vsucapionibus negatur prodesse.

NB. Triennio possidens beneficium etiam si mala fide, sit eius dominus iuxta Sauer. Id intelligitur, quod possessor aliquando allegando triennaria possessione intentionem suam fundatam habeat, atque aduersarium exceptione repellere possit. Interim beneficiatus non obstante illa possessione Episcopo postulanti titulum beneficii semper exhibere tenetur.

Beneficium conferre digno praetermissio digniore est peccatum, nisi causa subsit, licet non semper mortale, quia committitur peccatum acceptionis personarum iuxta Ecclesiasticum cap. 42. Consistit autem hoc peccatum in eo, quod aliquis in iure dicendo vel disputatione bono um non attendit ad causam, sed ad personam iuxta Leuitic. 15. *Non confideres personam pauperis, nec honores vultum potentis: recte iudica proximo tuo.*

NB Peccatum acceptionis personae non committitur, nisi antecedat aliquod debitum iustitiae.

Patronus laicus satisfacit muneri suo, si dignum praesentet, siquidem specialis hic fauor ratione fundationis illi concessus est, vt, quem voluerit praesentare, praesentet, dummodo positivae agnoscat eum dignum, alia ratio est de patronis Ecclesiasticis quibus ex officio incumbit Ecclesiae quam optime prospicere.

Ad praelaturam eligi debent, qui de gremio Ecclesiae sunt, quia tales magis diligunt Ecclesiam in qua nutriti sunt, & ad alia beneficia potius indigenae, quam alienigenae promovendi.

Gravi-

- 9 Grauitèr peccari potest, si officia secularia iurisdictionem, vel administrationem habentia indigno conferantur, cum exinde Respubl graue nocumentum accipiat.
- 10 Episcopatum aliamue Prælaturam appetere principaliter propter Dei honorem, atque salutem animarum, secundariò verò propter temporalia bona non est illicitum, si debitæ conditiones adsint, si scilicet dignus iuxta Apost. 1. Tim. 3. *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.*
- 11 Ad Prælaturam acceptandam qui idoneus est à superiore suo cogi potest imò interdum naturalis obligatio incumbit ad acceptandum.

C A P. XVI.

De numero Canonorum, aliorumue Conuentualium augendo vel minuendo.

- 1 **S**I numerus Canonorum in Ecclesia determinatus non est, tot in Ecclesia institui debent, quod ex redditibus honestè ali possunt, sed ultra Ecclesie facultates cogi non debent, vt aliquem recipiant, quare contra superiorem excipere possunt, etiam vnus Canonicus se potest opponere quia iusta causa utilitatis Ecclesie suæ nititur.
- 2 In Monasteriis præsertim Monialium plures accipi non debent quam ex redditibus ali possunt.
- 3 Ob modicum reddituum incrementum aut decrementum non debet numerus instituendorum mutari, quod si notabiliter decrescant, reditus potest diminui numerus etiam non obstante confirmatione Papæ, cum confirmatio Papæ intelligatur, si res in eodem statu maneat.

Reditus

Reditus præbendæ abundantioris Episcopus de-
trahere potest alteri applicandos: ratio: quia Cano-
nici non possident præbendas iure proprio, sed iure
Ecclesiæ; Conuenit tamen, vt hæc subtractio fiat
vacante beneficio.

Si numerus Canonorum in Ecclesia aliqua de-
terminatus non est, non vacat Canonicatus morte
alicuius, neque deuolutio fit ad superiorem ob ne-
gligentiam instituendi intra tempus semestre, nec
refert etsi longo tempore fuerit consuetudo tot mo-
nachos recipiendi quia consuetudo consistens in a-
ctibus meræ facultatis siue liberæ voluntatis non in-
ducit legem, v. c. si 40. annis ad tuum molendinum
accessi non ideo obligationem contraho. Interim
superior potest cogere Prælatum & Capitulum vt
nouos suscipiat secundum facultatem reddituum.

CAP. XVII.

*Quibus modis beneficia amittantur &
vacent.*

Ecclesiastica beneficia vacant. Primò, per mor-
tem naturalem beneficiati in electiuo confir-
mato & acceptato beneficio siue per se, siue per a-
lium. Secundò, ob iuris dispositionem, puta si be-
nificiatus Episcopatum vel aliud beneficium incõ-
patibile accipit, vel Religionem professus, vel crimẽ
parauit post iudicis sententiam, & promotus ad pa-
rochiam intra annum sacerdotium not. accipiat, an-
te sententiam iudicis cogitur dimittere parochiam.
Tertio, per iudicis sententiam ob crimen homici-
dii, periurii, hæreticorum, fautoris. Quarto, per li-
beram renunciationem.

Discri-

- 2 Discrimen inter priuationem beneficii ipso iure latam, & eam, quæ per Iudicis sententiam inferenda est, quippe quod si beneficiû vacare debeat per sententiam Iudicis, nec fructus ante percepti auferantur condemnato, nec resignatio aut commutatio beneficii ab eodem facta rescindi potest.
- 3 Renunciatio est spontanea beneficii dimissio coram legitimo superiore id acceptante.
- 4 Si alicui facultas commissa sit conferendi beneficia, non ideo censetur commissa potestas resignationes accipiendi, sed cui iure ordinario collatio competit ad eundem etiam ferme pertinet resignationes accipere.

NB. Episcopus volens ingredi religionem debet petere licentiam à Papa.

NB. Renuncians beneficio coram alio, quam superiori, etsi titulo non statim excidat, tamen potest priuari per superiorem, nisi is re adhuc integra reuocari resignationem.

- 5 Duplex est renunciatio. Expressa (vbi verbis.) Tacita (facto) puta si beneficiatus matrimonium contrahat, militiæ nomen det. Expressa vel fit pure, aut conditionatè, conditionata vel fit in gratiam certæ personæ, vel causæ permutationis.

- 6 Resignationes beneficiorum coram Episcopo pure fieri debent, & non cum conditione, vt certæ personæ conferantur; ratio, quia alioquin periculum est, ne beneficiorum resignationes speciem quandam successionis hæreditariæ acquirant, quod iura canonica valde detestantur. Quia succedens in beneficio non sortitur id à defuncto, sed à superiore consensente iuxta Ab. Potest tamen resignans, adire deputatorem, vt certæ personæ conferatur.

NB. Re-

NB. Resignationes conditionatæ scilicet permutationes possunt etiam fieri coram patrono, collatore inferiore, Prælato etiam carente iurisdictione idque per consuetudinem.

Qui beneficia permutant ius proprium reale & 7
 pacificum in iis habere debent.

NB. Nemo ne quidem cum ordinarii consensu potest permutare ius suum, quod aliquis habet ratione expectatiuæ, quâdoquidem beneficiorum quæfirorū non quærendorum permutatio permittitur.

Criminosus aut irregularis ante sententiam priuationis validè beneficium suum resignat, seu purè, seu conditionate, etiam si criminosus sit accusatus, quia tali casu lis nō est super beneficio sed super crimine. 8

NB. Parochus non post annum, sed intra & ante finem anni si sacerdotium suscipere neglexit, potest adhuc permutare, quia adhuc ius in beneficio obtinet.

Si infirmus beneficium resignet & intra dies viginti decedat, non censetur vacare per resignationē, sed per mortem beneficiati. 9

C A P. XVIII.

De Pensionibus.

Pensio est pars aliqua beneficialium reddituum ad 1
 tempus alicui legitima auctoritate constituta.

Pensio alia Clericalis est, & alia Laica, quæ ob 2
 temporalem aliquam causam (syndico) constituta laico etiam competere potest. Pensio Clericalis duplex est prior simpliciter spiritualis, quæ cōcionatori cooperatori datur, & altera mixta seu media, quæ clerico seni ob senium, ob infirmitatē loco alimentorū assignatur, vel ob querosam causam, vel quia aliquis
 lite

lite beneficiaria cedit, vel quia beneficium resignat
reſeruata ſibi cum auctoritate Episcopi penſione,
vel quia beneficium ſuum cum altero tenuiore per-
mutat. Penſio clericalis (non tarda) requirit ſtatum
Clericalem.

- 3 Ob cauſam ſpecialem, v. c. ſenium resignantis ob
compositionem litis, Episcopus penſionem deſi-
gnare poteſt, ſed talis penſio male penſionarii ceſſa-
re debet.

NB. Episcopus resignanti beneficium in fauorem
alterius perſonæ penſionem deſignare non poteſt
communi iure, cum neque resignationem talem re-
iicere poſſit, ſed à ſuperioris ſolius voluntate pro-
uenire debet, vt penſio ob iuſtam cauſam puta ſenium
deſignetur.

- 4 Episcopus cum Capitulo ob cauſam neceſſitatis
vel magnæ vtilitatis fructus ex beneficio abundan-
tiore ſubtrahere non prohibentur, & v. c. Eccleſiæ
fabricæ applicare, dummodo ~~die~~ beneficium cui
detractio fit, abundet. Nam *alioquin non deet vni
altare diſcooperire, vt aliud cooperiatur.* ait Abb. in c. pa-
ſtoralis n. 3. de his quæ ſunt prælati, &c.

Quod ſi ſit beneficium patronatum, conſultum
eſt requirere conſenſum patroni. Quod ſi penſio nõ
ſit moderata patronus poteſt reuocare.

- 5 Episcopus penſionis deſignatione aut fructuum
ſubtractionem facere debet, ante beneficii collatio-
nem, nam ſi faciat eam in ipſa collatione, requiſito
conſenſu beneficiati periculum eſt pactiõis Simo-
niacæ, quando ex tali fructuum ſubtractione vili-
tas aliqua in collatorem directe vel indirecte redun-
dat.

NB. Poſtquam cauſa ſubtractionis fructuum ceſ-
ſauit

fauit, iterum beneficia sine diminutione conferri debent.

Pensio non nisi moderata constitui debet, quæ 6
 pleunque est tertia pars fructuum vt tantum ma-
 neat beneficiato, vt honeste statum suum conserua-
 re possit: Alioquin si Parochiæ nimis tenues redditus
 habent, viri docti fugientes labores ad otium & pin-
 gues Canonatus aspirabunt, Ecclesiæ autem ho-
 minibus indoctis committi debebunt non sine po-
 puli spirituali detrimento.

7
 Spectato iure communi pensarius obligatur ad
 subsidium charitativum, & similia onera realia se-
 cundum proportionem reddituum quos accipit, quia
 qui sentit commodum debet & onus sentire. Con-
 suetum tamen ferme est, vt pensiones libere desi-
 gnentur, adeo vt totum onus ad titularem siue re-
 ctorem beneficii pertineat.

TRACTATUS TERTIVS.

De iuramentis & periurio.

CAP. I.

De notione & definitione iuramenti.

Iuramentum (dictum à Iure, quia quod cum iura-
 mento asseritur aut promittitur instar firmissimi
 iuris seu decreti haberi debet,) est inuocatio diuini
 nominis in testimonium alicuius rei.

NB. Finis iuramenti est confirmatio rei dubiæ iu-
 xa Hebr. 6. Omnis controuersiæ finis ad confirma-
 tionem est iuramentū, cum enim particularia facta

Aaa

& pro-